بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

هەرێمی کوردستانی عێراق
سەرۆکایەتی هەرێم
سەرۆك

بەنـــاوی گەلـــــەوە
بڕیار
ژمارە (٢٠) ساڵی ٢٠٠٨

یـــــاســــای پــــاراســتــن وچاکـــــردنی ژینـگـە لـە هەرێمی کوردســـــــتان - عێراق

بە پێی بڕگەی (١) ی ماددەی (١٠) ی یاسای سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان – عێراق ژمارە (١)ی ساڵی ٢٠٠٥ ی هەموارکراو و بە پاڵپشتی ئەو یاساکارییەی ئەنجومەنی نیشتمانی کوردستان – عێراق کردویەتی لە دانیشتنی ژمارە (٢٧) لە ١١ /٢٠٠٨/٦ بڕیارماندا بە دەرکردنی:

یاسای ژمارە (٨)ی ساڵی ٢٠٠٨
یـــــاســـای پـــاراســـتن و چاککـــردنی ژینــگە لە هەرێمی کوردستان - عێراق

دەروازەی یــــــەکەم
پێـــــناسە و ئـــــامانج و پـــــرەنسیپی گشـــــتی

بــــــە شی یـــەکـــــەم
پێـــــناسە و ئـــاما نجەکـــــان

ماددەی یەکەم :

مەبەست لەو دەستەواژانەی خوارەوە ماناکانی بەرامبەریانە بۆ مەبەستی ئەم یاسایە :

یەکەم : هەرێم: هەرێمی کوردستان ـ عێراق.

دووەم : وەزارەت: وەزارەتی ژینگە لە هەرێم.

سێیەم : وەزیر: وەزیری ژینگە لە هەرێم.

چوارەم : ئەنجومەن: ئەنجومەنی پاراستن و چاککردنی ژینگە لە هەرێمدا .

پێنجەم : سەرۆك: سەرۆکی ئەنجومەنی پاراستن و چاککردنی ژینگە لە هەرێم دا.

شەشەم : ئەنجومەنی پارێزگا: ئەنجومەنی پاراستن و چاککردنی ژینگە لە پارێزگاکانی هەرێم .

حەوتەم : سندوق: سندوقی پاراستن وچاککردنی ژینگە لە هەرێم دا .

ئەرشیفی رۆژنامەی وەقایعی کوردستان لە سایتی وەزارەتی داد

www.mojkurdistan.com
علی عبدالرحمن محمد

هەشتەم : ژینگە : ئەو دەورو بەرە ژیانبەخشەیە كە پێكهاتووە لە بوونەوەرە زیندووەكان لە مرۆڤـ و ئاژەڵ و رووەك و پێكهاتەكانی گیاندارەكان و هەرچی دەوری داوە لە ئاووهەواو ، خاك و ئەوەی لە خۆی دەگرێ لە ماددەكانی رەق وشلەو گازەكان و ئەو دامەزراوە جێگرو جوولاوانەی كە مرۆڤ لە سەریدا بنیاتی دەنێ .

نۆیەم : پیسبوونی ژینگە : هەرگۆرانكاریەكی راستەوخۆ یان نا راستەوخۆ لە پێكهاتە یان لە تایبەتمەندی ژینگە ببێتە هۆی زیان گەیاندن پێی یان هاوسەنگییە سروشتییەكەی بشێوێنێ.

دەیەم : پیسكەرەكانی ژینگە : مادده ڕەقەكان ، یان شلەكان یان گازییەكان یان ژاوە ژاو یان هۆكارە بایۆلۆژیەكان یان تیشكاوەرەكان یان گەرما یان لەرزینەكانی كە زیان بە ژینگە دەگەیەنن وهاوسەنگی سروشتی دەشێوێنن .

یازدەم : پاراستنی ژینگە : پاراستنی ژینگەو رێگە گرتن لە پیسبوون و تێكچوونی یان رێگە گرتن لێیان.

دوازدەم : چاككردنی ژینگە : پەرەپێدان و جوانكردنی رەگەزەكانی ژینگە.

سێزدەم : هەڵسەنگاندنی شوێنەواری ژینگەیی: دیاری كردن وشیكردنەوەو هەڵسەنگاندنی شوێنەواری پرۆژە یان دامەزراویان چالاكی نواندن لە سەر ژینگەو دیاری كردنی رێو شوێنەكانی پێویست بۆ رێگە گرتن یان سووككردنی شوێنەوارەكانی نەرێنی لە سەر ژینگەو داهاتە سروشتیەكان،ئەمەش لە سەر رەزامەندی نوانەن یان پێچەوانەكەی دەوەستێ.

چواردەم : ژاوە ژاو: ئەو دەنگانەی لە رینەوەكانیان لە سنووری رێپێدراوی خۆیان دەردەچن و بە پێڕەو دیاردەكرێن.

پازدەم : مادده ترسناكەكان : مادده رەقەكان یان شلەكان یان گازیەكان تایبەتمەندی ترسناكیان هەیە وكاریگەری زیان بەخشیان لە سەر ژینگە هەیە،وەكو مادده درمەكان یان ژەهراویەكان یان ئەوانەی توانای تەقینەوە یان سووتانیان هەیە یان تیشكاوەرە ئایۆنیەكان و شتی دیكەش .

شازدەم : خاشاك: مادده رەقەكان یان شلەكان یان گازیەكانی كەڵكی بە كارهێنانیان پێوە نەماوە و ، نا هێڵدرێنەوە ، كە پاشماوەی جۆرەها چالاكیەكانن .

حەڤدەم : پارێزراوە سروشتیەكان : ئەو ناوچانەی تەرخان كراون بۆ پاراستنی جۆرەكانی دیاری كراولە بوونەوەرە زیندووەكان یان هەر سیستەمێكی ژینگەیی دیكە كە رێگە بە لابردنیان و كارتێكردنیان یان زیان پێ گەیاندیان یان لە ناوبردنیان نادرێت.

هەژدەم : زیندەوەرە هەمە جۆرەكان : جیاوازی و زۆریی بوونەوەرە زیندووەكان.

نۆزدەم : لایەنە حكومەتیەكان : لایەنی حكومەتی پەیوەندیدار بە ژینگەوە .

بیستەم : دامەزراوەكان : زەوی و بیناو دەزگا و ئامێرەكانی پێكی دەهێنن .

بیست و یەكەم : شوێنی گشتی :ئەو شوێنە ی بۆ پێشوازی كردن لە هەموو كەس یان بۆ توێژێكی دیاری كراو لە خەڵك بۆ مەبەستێك لە مەبەستەكان ئامادە كراوە.

بیست ودووەم:رەزامەندی ژینگەیی: بە ڵگەنامەیەكی فەرمییە وەزارەت دەریدەكات بە پێی رێگا بە ئەنجامدانی هەندێ چالاكی دیاری كراو لە لایەنی بیرو بۆچوونی ژینگەییەوە دەدرێت.

www.mojkurdistan.com

بيست وسێيەم : پێوانەكانی پاراستنی ژینگە :سنوور یان چڕبوونەوەی ئەو پیسكەرانەی كە ڕێگا نادرێت لە پێكهاتەكانی ژینگەدا بە سەریدا تێپەڕبن.

بيست وچوارەم : كارەساتەكانی ژینگەيی : ڕووداوەكانی كە لە فاكتەری سروشت یان كاری مرۆڤ پەیدا دەبن بە پێی ئەو پێوەرانەی كە بەرێنمایی دەردەكرێن زیانێكی گەورە بە ژینگە دەگەیەنن.

ماددەی دووەم :

ئامانجی ئەم یاسایە هێنانەدی ئەم مەبەستانەی خوارەوەیە :

یەكەم : پارێزگاری كردن لە ژینگەی هەرێم و پاراستنی و چاككردنی و پەرەپێدانی و ڕێگە گرتن لە پیسبوونی.

دووەم :پارستنی سروشت و تەندروستی گشتی لە مە ترسیەكانی چالاكی و كارە زیانبەخشەكان بە ژینگە و مرۆڤـ .

سێیەم :پارێزگاریكردنی داهاتەكانی سروشتی و گەشە پێدانی و دەست پێوەگرتنی بەكارهێنانی

چوارەم :سیاسەتی ژینگە بكرێتە بەشێكی دانەبڕاو لە پلانی گشتگیری گەشەپێدان لە هەموو بوارەكانی مرۆیی و پیشەسازی و كشتوكاڵی و ئاوەدانكاری و گەشت وگوزاری و شتی دیكە.

پێنجەم :بەرز كردنەوەی ئاستی وشیاری ژینگەیی و قووڵكردنەوەی هەست بە لێپرسینەوەی تاك و كۆمەڵ بۆ پاراستنی ژینگە و چاككردنی و هاندانی هەوڵە خۆ بەخشراوەكان لەو بوارەدا.

بــــــەشـــــــی دووەم

پـــرەنسیـــپە بنەڕەتیەكــــــان و حوكـــمەگشـــتیەكــــــان

ماددەی سێیەم :

یەكەم: هەموو مرۆڤێك مافی هەیە لە ژینگەیەكی هێمن و پاكدا بژی و ئەركی هەموو كەسێكیشە كار لە پێناو پاراستنی ژینگە و پاكییەكەیدا بكات.

دووەم:مەسەلەی پاراستن و چاككردنی ژینگە لە كرداری پلاندانانندا لەسەر ئاستی یاساكاریی و بەرنامە و نەخشەی پەرەپێدان بۆ هەموو كەرتە جیاوازییەكان لە هەرێمدا ڕەچاو دەكرێ.

سێیەم:پێویستە هەموو دەزگاكانی پەروەردە و ئەكادیمی لە هەرێم چ گشتی و چ تایبەتی بەرنامەی پەروەردەیی ژینگەیی بخەنە نێو پرۆگرامەكانیان ئەمەش بە هەماهەنگی دەبێ لەگەڵ وەزارەتدا.

چوارەم:پێویستە لەسەر ڕێكخراوەكانی كۆمەڵگای مەدەنی و دەزگاگشتیەكان و تایبەتیەكان كە لە مەیدانی پەروەردە و فێركردن و مەشق و لێكۆلینەوە و راگەیاندن و رۆشنبیریی و ئەوقاف و ئەوانی تر كاردەكەن هەوڵ لە پێناو بڵاوكردنەوەی رۆشنبیریی و هوشیاریی ژینگەیی لە هەرێمدا بدەن.

پێنجەم:پێویستە لەسەر هەموو لایەنە كارگێڕییەكان ، هەر یەكە و بە پێی تایبەتمەندیی خۆیان كار لە پێناوی كەمكردنەوەی بەكارهێنانی داهاتە سروشتیەكان بۆ هینانەدی گەشەپێدانی بەردەوام بكەن.

www.mojkurdistan.com
علی عبدالرحمن محمد

شەشەم:پێویستە لەسەر دەزگا تەندروستیەكان و دەزگای پێوان و كۆنترۆڵی جۆری پرنسیپەكانی تەندروستی ژینگەیی لە پرۆگرامی كارەكانیان دا رەچاو بكەن.

حەوتەم:وەزارەت بۆی هەیە هاوكاری و هەماهەنگی لەگەڵ لایەنە نێو دەوڵەتییە نا حكومیەكان لە بواری پاراستن وچاككردنی ژینگەدا بكات.

هەشتەم:پێویستە وەزارەت هاوكاری و هەماهەنگی لەگەڵ وەزارەتی ژینگەی عێراقیدا لە هەرچییەك پەیوەندیی بە رێككەوتنامە نێو دەولەتیەكانەوە هەیە، بكات.

دەروازەی دووەم
رێكخســــتن و پــــــاراســـــتن و چاكـــــــردنی ژیـــنگــە

بــــەشــی یــەكــــەم
ئە نجومەنــی پــــــاراســـــتن و چاكـــــــردنی ژیـــنگە لە هەرێمــــدا

ماددەی چوارەم :

بە پێی ئەم یاسایە ئەنجومەنێك دادەمەزرێ بە ناوی (ئەنجەمەنی پاراستن و چاككردنی ژینگە لە هەرێمدا) پەیوەندی بە وەزارەتەوە دەبێ، سەرۆكی ئەنجومەن یان رێپێدراوی نوێنەرایەتی دەكات، و لە هەریەك لەم ئەندامانە پێك دێت:-

یەكەم : وەزیر : ســــەرۆك .

دووەم : بریكاری وەزارەت : **جێگری سەرۆك .**

سێیەم : بەرێوەبەری گشتی كاروباری هونەری و پاراستن لە تیشكاوەر لە وەزارەتدا : ئەندام یا بڕیاردەر

چوارەم : بەرێوەبەرە گشتیەكان لە وەزارەتدا : ئەنــــدام .

پێنجەم : نوێنەری وەزارەت و ئەو دەستانەی كە پەیوەندیدارن بە ژینگەوە كە وەزیر دەسنیشانیان دەكات بەمەرجێ لە پلەی بەڕێوەبەری گشتی كەمتر نەبێ : ئەنــــدام.

شەشەم : نوێنەری رێكخراوەكانی ژینگەی ناوخۆیی.

حەوتەم : وەزیر بۆی هەیە میوانداری هەر كەسێك پێی شیاو بێت،بكات، بۆ ئامادە بوونی دانیشتنەكانی ئەنجومەن لە كاتی پێویستی لە ناوەوەو دەرەوەی هەرێم و پرس و رایان پێ بكات بەبێ ئەوەی مافی دەنگدانیان هەبێت.

ماددەی پێنجەم :

ئەندامــــــــانی ئەنجومەن چاودێری جێبەجێ كردنی بڕیار و راسپاردەكانی ئەنجومەن دەكەن لە وەزارەتەكانیان، و راپۆرت لە بارەیانەوە ئامادە دەكەن و بۆ سەرۆكی ئەنجومەنی بەرز دەكەنەوە.

ئەرشیفی رۆژنامەی وەقایعی كوردستان لە سایتی وەزارەتی داد
www.mojkurdistan.com
علی عبدالرحمن محمد

ماددەی شەشەم :

وێرای ئەو ئەركانەی بەپێی یاسای وەزارەت بە ئەنجومەن سپێردراوە ، ئەم ئەرك و دەسەلآتانەی خوارەوەی هەیە :-

یەكەم :پێشنیار كردنی سیاسەتی گشتی بۆ پاراستنی ژینگە لە هەرێمداو دەستنیشانكردنی ئامانج و كارە گرنگەكانی ژینگەتێیدا.

دووەم : دانپێدانان وپشت بەستان بە تایبەتمەندی و پێوانەكانی پێوەری رەگەزەكانی ژینگە .

سێیەم : دانپێدانانی مەرج و بەرزەفتكاریەكانی دەبیٚ لە دامەزراوو چالاكیەكاندا هەبیٚ كە كاریگەری زیانگەیاندنی لەسەر ژینگە هەیە یان دەبێتە هۆی تێكدانی هاوسەنگییەكەی.

چوارەم :دانپێدانان‌و پشت بەستن بەرێنمایی و بڕیارو بەرزەفتكاریەكانی پێویست بۆ جێبەجیٚكردنی حوكمەكانی ئەم یاسایە و ئەوانەی بە هۆیەوە دەرچوون.

پێنجەم :یەككردنی پلانەكانی فریاكەوتن كە لایەنەكانی پەیوەندیدار بۆ ڕووبەڕووبونەوەی كارەساتەكانی ژینگە ئامادەی دەكات.

شەشەم : ئەنجامدانی رووپێوكردنی پێویست بۆ دەسنیشانكردنی شوێنەواری ژینگەیی كە لە ئەنجامی بەكارهێنانی چەكی قەدەغەكراوی نێودەوڵەتی یەوە لە هەرێم دا دروستبووە.

ماددەی حەوتەم :

یەكەم : هەردوو مانگ جارێك یان هەر كاتێك پێویست بوو ئەنجومەن دانیشتنەكانی گرێدەدا ، ئەویش بە بانگێشەی سەرۆك و، ڕادەی یاسایی كۆبوونەوەكانی ئەنجومەن بە ئامادەبوونی زۆرینەی ئەندامان تەواو دەبێت.

دووەم : ئەنجومەن بەزۆرینەی دەنگی ئەندامە ئامادەبووەكان بڕیارەكان دەردەكات‌و لەحاڵەتی یەكسانبوونی دەنگەكان، ئەو لایەنەی سەرۆكی كۆبوونەوەكە دەنگی لەپاڵی دەنگی ئەوان داوە، دەیباتەوە.

بـــــــەشـــــی دووەم

ئەنـجـومەنــــی پـــــاراســــــتن و چاككــــردنی ژینگە لــە پــــارێــزگــــاكــــــانی هــەرێم

ماددەی هەشتەم :

لەهەر پارێزگایەكی هەرێمدا ئەنجومەنێك بەناوی (ئەنجومەنی پاراستن‌و چاككردنی ژینگە لە پارێزگادا)دادەمەزریٚ و ئەنجومەنی پاراستن و چاككردنی ژینگە لە هەرێم پێكی دەهێنێت و پارێزگار یاخود جێگرەكەی لە كاتی ئامادە نەبوونی سەرۆكایەتی دەكات و ئەم ئەرك و دەستەلآتانەی خوارەوەی هەیە:

یەكەم: بەدوا داچوونی جێبەجیٚ كردنی بڕیارەكانی ئەنجومەن، ئەوانەی پەیوەندیدارن بە پارێزگاكەوە.

دووەم: رادەربڕین لە كێشەكانی ژینگەیی لە پارێزگاكەدا.

سێیەم: پێشنیاركردنی پلانی پاراستنی ژینگە و بەدوا داچوونی جێبەجیٚ كردنەكەی و پێشكەش كردنی راپۆرتی دەوری لە بارەی چالاكی یان واقیعی ژینگەیی لە پارێزگاكە بۆ ئەنجومەن.

www.mojkurdistan.com

ماددەی نۆیەم :

یەکەم : ئەنجومەنی پارێزگا مانگانە جارێك بەلانی کەم لەسەر بانگهێشتی سەرۆك یان جێگرەکەی کۆدەبێتەوە.

دووەم : رادەی یاسایی لە کۆبوونەوەکانی ئەنجومەنی پارێزگا بە ئامادەبوونی زۆرینەی ئەندامانی تەواو دەبێت.

سێیەم : ئەنجومەنی پارێزگا بڕیارەکانی بە زۆرینەی دەنگی ئەندامە ئەمادەبووەکانی وەردەگرێ و لەکاتی یەکسانبووندا ئەو لایەنە دەیباتەوە کە سەرۆکی ئەنجومەنی پارێزگا یا جێگرەکەی دەنگی بۆ داوە.

چوارەم : کۆنووسی کۆبوونەوەکانی ئەنجومەنی پارێزگا مانگانە دەخرێتە بەردەم ئەنجومەن بۆ ئاگاداری و پەسندکردنی.

پێنجەم : ئەنجومەنی پارێزگا بۆی هەیە هەر پسپۆڕ و شارەزایەك میوانداری بکات بۆ وەرگرتنی راو بۆچوونیان لە بارەی کاروباری ژینگەییەوە بەبێ ئەوەی مافی دەنگدانیان هەبێ.

بـــەشـــی ســێـــیەم
ســــندوقـــی پــــاراســــتن و چاککـــــردنی ژیــــنگە لـــە هـــــەرێم

ماددەی دەیەم :

یەکەم : لە هەرێمدا سندوقێك بەناوی (سندوقی پاراستن و چاککردنی ژینگە لە هەرێم)دادەمەزرێ بۆ خەرجکردن لێی بۆ پاراستنی ژینگە و چاککردنی و پارێزگاری کردن لە ڕەگەزەکانی لە چوارچێوەی هێنانەدی ئامانج و مەبەستەکانی کە لەدەقی ئەم یاسایەو پێڕەو و ڕێنماییەکان کە لە پێناویدا دەرچوون، هاتووە.

دووەم :سندوقەکە، کەسایەتیەکی مەعنەوی سەر بە خۆیی دارایی و کارگێڕی هەیەو ملکەکانی ملکی گشتین.

سێیەم : داهاتەکانی سندوقەکە لە مانەی خوارەوە پێك دێت:-

١- ئەو بڕە پارانەی لە بودجەی هەرێمەوە بۆی تەرخانکراوە.

٢- ئەو بڕە پارەو یارمەتیو بەخشش و بەخشینانەی لەلایەن دەوڵەتانی بەخشەرو دەستەو کۆمەڵە و ڕێکخراوەکانی ناوخۆیی و هەرێمی و نێودەوڵەتی و دەستەو کۆمەڵەکانی ئەهلی و تایبەتی و تاکەکانەوە پێشکەش کراون.

٣- کرێ و ڕەسم و غەڕامەکانی ژینگەیی کە بەپێی ئەم یاسایە وەرگیراون.

چوارەم : دیاریکردنی ڕێکارەکانی تایبەتی و پەیوەست بە پێکهێنانی سندوق و سپاردن و عەمبارکردن و سەرفکردن و لایەنەکانی خەرج کردنی داراییەکانی بەپێی ئەو ڕێنماییانەی کە ئەنجومەن بۆ ئەم مەبەستە دەری دەکات.

ئەرشیفی ڕۆژنامەی وەقایعی کوردستان لە سایتی وەزارەتی داد
www.mojkurdistan.com
علی عبدالرحمن محمد

بـــەشـــی چـــــوارەم
پـلانـدانـانی ژینـــگەیـــــی

ماددەی یازدەم :

یەکەم :بەپێی پێشنیازی ئەنجومەن، وەزارەت پلانێکی بنچینەیی بۆ پاراستنی ژینگە لە هەرێمدا دادەنێ و ئەم پلانە لە لایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە بڕیاری لێ دەدرێت.

دووەم :پلانی پاراستنی ژینگەی بنچینەیی ملکەچی ئەو چاو پێداخشاندنەوە دەوریە دەبێ کە هەردوو ساڵ جارێك وەزیر لەسەر پێشنیاری ئەنجومەن ئەنجامی دەدات و دان بەو هەموارکردنانەدا دەنرێ کە بەبڕیارێك لە ئەنجومەنی وەزیرانەوە دەردەکرێت.

سێیەم :چاوپێداخشاندنەوەی دەوری بەپشت بەستن بەحاڵەتی ژینگەیی لە هەرێم ئەنجام دەدرێ لەگەڵ رەچاوکردنی پەرەسەندنەکانی جیهانی لە بوارەکانی زانستی و توێژینەوەو تەکنۆلۆژیادا.

بـــەشـــی پێنـجـــەم
هەڵـسەنگـــاندنی کـــاریگـــەری ژینـــگەیـــــی و ڕەزامەندییە ژینـگـەیـــیەکـــان

ماددەی دوازدەم :

هەر کەسێکی سروشتی یان مەعنەوی، گشتی یان تایبەتی یان تێکەڵاو یان هەرلایەنێك دوای بەکاربوونی ئەم یاسایە دامەزرابێ و چالاکیەك ئەنجام بدات کاریگەری لەسەر ژینگە هەبێت، پێویستە توێژینەوە لەسەر هەڵسەنگاندنی کاریگەری شوێنەواری ژینگەیی بۆ چالاکی و ئەو پڕۆژانە ئامادەبکات کە دایاندەمەزرێنێ و بۆ وەزارەتی بەرزبکاتەوە تا بڕیاری گونجاوی دەربارەوە وەربگرێ،بەمەرجێ توێژینەوەکە ئەمانە لە خۆی بگرێ:-

یەکەم : هەڵسەنگاندنی کاریگەریە ئەرێنی و نەرێنییەکانی پڕۆژەکە یان دامەزراوەکە یان کارگەکە لەسەر ژینگە.

دووەم : رێگا پێشنیارکراوەکان بۆ دوورکەوتنەوەو چارەسەرکردنی هۆکارەکانی پیسبوون، بەجۆرێك جێبەجێکردنی مل کەچبوون بۆ ڕێنمایی و بەرزەفتکاریەکانی ژینگە بێنێتە دی.

سێیەم : حاڵەتەکانی پیسبوونی لەناکاو و ئەگەر ئەو ئامادەکاریەی پێویستە بگیرێتەبەر.

چوارەم : بەدیلەکانی کە دەکرێ بۆ بەکارهێنانی تەکنۆلۆژیای پاك و خاوێنتری ژینگە بخرێتەکار.

پێنجەم : کەمکردنەوەی پاشماوەکان و خولاندنی (تدویر) یان سەرلەنوێ بەکارهێنانەوەیان.

شەشەم : هەلسەنگاندنی تێچوونی سوودەکان و ئەو زیانە ژینگەییانەی کە پڕۆژەکە دروستی دەکات.

ماددەی سێزدەم :

وەزیر بۆی هەیە بەر لەبەرکاربوونی ئەم یاسایە داوا لەهەرکەسێکی سروشتی یان مەعنەوی یان هەر لایەنێکی کە هەبێ بکات کە چالاکیەك ئەنجام دەدات کاریگەری لەسەر ژینگە هەیە، توێژینەوەیەك بۆ هەڵسەنگاندنی کاریگەری پڕۆژەکانی لەسەر ژینگە ئامادەبکات، ئەگەر پێداویستیەکانی پاراستنی ژینگە ئەمەی ویست.

ئەرشیفی ڕۆژنامەی وەقایعی کوردستان لە سایتی وەزارەتی داد
www.mojkurdistan.com
علی عبدالرحمن محمد

ماددەی چواردەم :

ئەنجومەن پێوانەو مواسەفاتو بنەما و بەرزەفتکاریەکانی پێویست بۆ دەستنیشانکردنی پڕۆژەو ئەو بوارانە دادەنێ کە ملکەچن بۆ توێژینەوەکانی هەڵسەنگاندنی کاریگەری ژینگەیی و ئامادەکردنی لیستی ئەو پڕۆژانەو دانانی سیستەم وڕێکارەکانی هەڵسەنگاندنی کاریگەری ژینگەیی.

ماددەی پازدەم :

هەموو لایەنەکانی پەیوەندیدارو بەهەماهەنگی لەگەڵ وەزارەتو بەرلە بەدەستهێنانی ڕەزامەندی بۆ هەر پڕۆژەیەک، پابەنددەبن بەوەرگرتنی ئەم ڕێوشوێن و ڕێکارانەی خوارەوە:-

یەکەم : کارکردن بۆ قەدەغەکردنی کاریگەریەکانی نەرێنی ژینگە، کە ڕەنگە لە پڕۆژەکانیان یان لەو پڕۆژانەی دەکەونە ژێر سەرپەرشتی کردنیان یان ئەوانەی ڕەزامەندی دەربارەیانەوە دەردەکەن، دروست دەبن.

دووەم : وەرگرتنی هەموو ڕێکارێکی گونجاو بۆ مسۆگەرکردنی پیادەکردنی ڕێساکانی کە لەم یاسایەدا هاتوون، بەسەر پرۆژەکانی و ئەو پرۆژانەی کە دەکەونە ژێر سەرپەرشتی کردنیان، یان ئەوانەی رەزامەندییان لەسەر وەردەگرێ،لەوانەش ئەو پێڕەو وڕێنماییانەی کە بەپێی ئەم یاسایە دەردەکرێن.

سێیەم : چاودێریکردنو بەدواداچوونی پێڕەوو پێوانەکانی ژینگەیی و پابەندبوون پێیانەوە لە پرۆژەکان یان ئەو پڕۆژانەی کە سەرپەرشتیان دەکات و، راپۆرتی دەوری دەربارەیان بە ئەنجومەن دەدات.

چوارەم : هەماهەنگی کردن لەگەڵ ئەنجومەن بەر لە دەرکردنی هەر ڕەزامەندییەک یان مۆڵەتێك پەیوەندی بە ئەنجامدانی چالاکی ستراتیژیو گەورە هەبێت کە کاریگەری لەسەر ژینگە هەبێ.

بـــــەشـــی شـــــەشـــــەم

پشکنـــــین و چـــــاودێری کـــــردنی ژینـــگەیـــی

ماددەی شازدەم :

وەزارەت چاودێری دەزگاو پڕۆژەو دامەزراوو چالاکیە جۆراوجۆرەکان دەکات، بۆ زانینی ڕادەی پابەندبوونیان بەو مواسەفاتو پێوانەو پێوەرانەی کە لە پاراستنی ژینگەدا بەپێی حوکمەکانی ئەم یاسایە پشتیان پێ دەبەسترێت.

ماددەی حەڤدەم :

پێویستە خاوەن هەر پڕۆژەیەک یان دامەزراوێك پڕۆسەکانی چاودێری خۆیی بەهەماهەنگی لەگەڵ لایەنەکانی پەیوەندیدار بەپێی ئەو پێوەرو بەرزەفتکارییانە ئەنجام بدات کە وەزارەت دایاندەنێ و، راپۆرت لە سەر ئەوە بەپێی ڕێنمایەکانی وەزارەت یان هەر لایەنێکی دیکە بەرز دەکاتەوە کە، پێڕەوو ڕێنماییەکانی دەرچوو بەپێی ئەم یاسایە دەستنیشانی دەکات.

ئەم ژمارەیەی ڕۆژنامەی وەقایعی کوردستان لە سایتی وەزارەتی داد

www.mojkurdistan.com
علی عبدالرحمن محمد

ماددەی هەژدەم :

یەکەم : وەزارەت تیپی چاودێری ژینگەیی پیکدێنێ کە ئەرکەکەی بەرزەفتکردنی سەرپێچی و تاوانەکانی ژینگەییە کە بە پێچەوانەی ئەم یاسایە روودەدەن.

دووەم : تیپی چاودێری کردنی ژینگەیی مافی هەیە بچێتە ناو دامەزراوو دەزگاکان بەمەبەستی پشکنینیانو وەرگرتنی چەند نموونەیەك لێیانو دڵنیابوون لە ڕادەی پیادەکردنی پێوەرو مەرجو بەرزەفتکاریەکانی پاراستنی ژینگە، لەکاتی ئەنجامدانی کارەکەیدا پۆلیس هاوکاری دەکا.

سێیەم : لەسەر خاوەنی پرۆژەو چالاکیە جۆراوجۆرەکان پێویستە ڕێگا بۆ تیپەکانی چاودێری ژینگەیی خۆش بکەن بۆ ئەوەی بتوانن ئەرکەکانیان جێبەجێ بکەنو ئەو زانیاری و بەیاناتتەی پێ بدا کە بۆ جێبەجێ کردنی حوکمەکانی ئەم یاسایە بە پێویستی دەزانی.

ماددەی نۆزدەم :

ڕێکخراوەکانی کۆمەڵگەی مەدنیو تاکەکان بۆیان هەیە وەزارەت لەو چالاکی و هەڵسوکەوتانە ئاگادار بکەنەوە کە زیان بە ژینگە دەگەیەنن.

بـــــەشـــی حـــــەوتــــــەم
ڕێ و شـــوێـــنەکـــــانی هـــانـدان

ماددەی بیستەم :

وەزارەت بە هەماهەنگی لەگەڵ وەزارەتی دارایی سیستەمێك بۆ هاندان ئامادە دەکات، بەهۆی ئەوەوە، پارمەتی کەسانی سروشتیو مەعنەوی دەدرێن ئەوانەی چالاکی ئەنجامدەدەن یان بیروبۆچوونی وا پێشکەش دەکەن، کە ئەشێ پاراستن یا چاککردنی ژینگەی لێ بێتەدی.

بـــــەشـــی هـــەشــــــتەم
بەرپرســـــیاریـــەتی و قـــەرەبــوو کـــــردنەوەی زیــــانەکــــان

ماددەی بیست ویەکەم :

یەکەم :هەرکەسێك ببێتە هۆکار بەکردەوەی کەسیی خۆی یان کەمتەرخەمی، یان کردەوەی ئەو کەسانەی لەژێر سەرپەرشتی یان چاودێری یان کۆنترۆڵی ئەو دابن، لەکەسانو لایەنگرانی، یان سەرپێچی یاساکانو پێڕەو وڕێنماییەکان بکات، وزیان بەژینگە بگەیەنێ، بەرپرسیاردەبێو دەبێ قەرەبووی بکاتەوە و، زیانەکەش لاببات و، بارودۆخەکەش بگەڕێنێتەوە بۆ کاتی جارانی بەرلەکەوتنەوەی زیانەکە، لەو ماوەیەی لەلایەن وەزارەت دیاریکراوەو بەو مەرجانەی کە دایناوە، لە حاڵەتی کەمتەر خەمی یان مل نەدان بۆ ئەنجام دانی، وەزارەت بۆی هەیە پاش ئاگادارکردنەوەی رێ و شوێن و رێکاری مسۆگەر بۆ لابردنی زیانە کە بگرێتە بەر و سەبەبیکاریش هەموو ئەو مەسرووفانەی بۆ ئەم مەبەستە کردوویەتی سەرباری خەرجییە کارگێرییەکان لە ئەستۆ دەکرێ لەگەڵ ڕەچاوکردنی ئەم پێوەرانەی خوارەوە:

ئەرشیفی ڕۆژنامەی وەقایعی کوردستان لە سایتی وەزارەتی داد

www.mojkurdistan.com
علی عبدالرحمن محمد

١- پلەی مەترسیداری ئەو ماددە پیسانەو جۆرەکانی.
٢- کاریگەری پیسبوون لەسەر ژینگە لە ئێستاو ئایندەدا.

دووەم :بەرپرسیاریەتی سەبەبکاری ئەو زیانانەی لەئەنجامی سەرپێچیکردن لە پیادەکردنی حوکمەکانی بڕگەی (یەکەم) لەم ماددەیەدا لە بەر چاو دەگیرێ .

سێیەم :حوکمەکانی یاسای شارستانی عێراقی سەبارەت بە ڕێساکانی بەپرسیاریەتی پیادەدەکرێن، لەهەر شتێك لەم یاسایەدا دەقی بۆ نەهاتبێ.

چوارەم :ڕێکخراوەکانی کۆمەڵگەی مەدەنیو زیانلێکەوتووان لەتاکەکان بۆیان هەیە، بە پێی حوکمەکانی بەندی (یەکەم) لەم ماددەیەدا داوا بەرزبکەنەوە.

پێنجەم: هەرکاتێ خەرجیەکانی لابردنی پیسی وەرگیرا بەسندوق دەسپێردرێ، تاکو بۆ لابردنی پیسیەکە بەکار بهێندرێت.

دەروازەی ســـــێیەم
حوکـمەکـــــانی پـــــاراســــتن و چاکـکـــــــردنی ژینــــگە

بـــــەشـــی یـــــەکــــــەم
پـــــاراســــــتن و چـــاککـــــردنی ئـــــاو

ماددەی بیست ودووەم :

فرێدان یان ڕۆکردنی هەرماددەیەکی زیان بەخش یان شلەمەنی یان گازی یان تیشکاوەری یان گەرمی، بۆ ناو هەموو سەرچاوە ئاوییەکان یان ئاوەڕۆکانیان قەدەغەیە، ئەگەر بەپێی پێوەرەکانی کارپێکراو چارەسەر نەکرابێ.

ماددەی بیست وسێیەم :

پێوەرە هەرێمایەتییەکان بۆ ئاوی سەرزەویو ژێر زەوی وئاوی خواردنەوە، بە پێڕەو دیاری دەکرێن.

ماددەی بیست وچوارەم :

وەزارەت پێوەرەکانی ئاستی پیسبوونی ڕێگە پێدراو لەو ئاوانەی بۆ خواردنەوەو ئاودانو پیشەسازیو خزمەتگوزاریەکان بەکاردێن، دەسنیشان دەکات، بە مەرجێ هەرکاتێك پێویست بوو چاو بەو پێوەرانەدا بخشێندرێتەوە.

بـــــەشـــی دووەم
پــــــاراســــتن و چـــاککـــــردنی هـــــــەوا

ماددەی بیست و پێنجەم :

هەرکەسێکی سروشتی یان مەعنەوی پابەندە بەوەی نەبێتە هۆی بەرپاکردن یان بڵاو کردنەوەی پیسی لە هەوادا، لەوانەش بۆنی پیسی وەرسکەر یان زیانبەخش.

ئەرشیفی ڕۆژنامەی وەقایعی کوردستان لە سایتی وەزارەتی داد

www.mojkurdistan.com
علی عبدالرحمن محمد

ماددەی بیست وشەشەم :

هەموو چالاكیە پیسكەرەكانی هەوا ملكەچی پێوەرە تایبەتیەكانی هەرێمایەتی دەبن و پێویستە ئەو دەرهاوێشتانە (انبعاپات) لەچوارچێوەی سنووری ڕێگە پێدراو دەرنەچن.

ماددەی بیست وحەوتەم :

وەزارەت ئاستەكانی پیسكردنی ڕێگە پێدراو بۆ ئەو غازە زیانبەخشانە (انبعاپات) دادەنێ كە لە هەموو چالاكیە پیسكەرەكانی هەوا دەكەوێتەوە و ئەوانەی خوارەوەی تیدا دیاردەكرێت:

یەكەم :ئەو ئاستانەی ڕێگەیان پێدراوە بۆ ئەو غازە زیانبەخشانە (انبعاپات) بە هۆی سووتاندنی سووتەمەنی یان هەر ماددەیەكی دیكە بۆ هەر مەبەستێك بێت.

دووەم : ئەو ئاستانەی ڕێگەیان پێدراوە بۆ ئاستەكانی ژاوەژاو.

سێیەم : ئەو ئاستانەی ڕێگەیان پێدراوە بۆ ئاستەكانی تیشكاوەری یان چڕكردنەوەی ماددە تیشكاوەرەكانی كە لە هەر چالاكیەكی تیشكاوەریەوە دەردەچێت.

بـــــەشــی ســێـــیەم
پــــاراســـــتن و چـــاككـــــردنی خــــــاك

ماددەی بیست و هەشتەم :

ئەوانەی خوارەوە قەدەغەن:

یەكەم :هەرچالاكیەكی بە ڕێگەیەكی ڕاستەوخۆ یان ناراستەوخۆ ببێتە هۆی زیانگەیاندن بە خاكی زەوی كشتوكاڵی پلە (أ) یان خراپكردنی یان پیسكردنی بە جۆرێك كار لە توانای بەرهەمهێنانی بكات.

دووەم :هەر چالاكیەك زیان بە رووبەری زەوی تەرخانكراو بۆ لەوەرگا بگەیەنێ تەنها مەگەربەپێی ئەو پێڕەو و ڕێنماییانە بێ كە بە پێی ئەم یاسایە دەركراون.

سێیەم :دامەزراندن و بنیادنانی هەر چالاكیەكی پیشەسازی یان بازرگانی یان خزمەتگوزاری لەسەر زەوی كشتوكاڵی بە پێچەوانەی حوكمەكانی ئەم یاسایە.

چوارەم:گۆڕینی ڕەگەزی زەوی و زار لە كشتوكاڵیەوە بۆ نیشتەجێ بوون یان پیشەسازی یان بازرگانی یان خزمەتگوزاری، بە پێچەوانەی حوكمەكانی ئەم یاسایە.

پێنجەم :ڕاماڵینی زەوی كشتوكاڵی یان گواستنەوەی خۆڵەكەی بە مەبەستی بەكارهێنانی لە غەیری زەوی كشتوكاڵی و، تەخت كردنەوەی زەوی یان گواستنەوەی خۆڵەكەی بە مەبەستی چاككردنی یان پاراستنی پیتدارییەكەی بە ڕاماڵین نا ژمێردرێت.

ماددەی بیست و نۆیەم :

پێویستە لەسەر هەموو كەسێك پابەند بێت بە نەخشەی بنچینەیی ناوچەكانی شارستانی و پاراستنی زەوی لە راكشانی ئاوەدانكاری (الزحف العمراني)، وپێویستە فەرمانگەكانی پلاندانانی ئاوەدانكاری، بەڵگەكانی پێویست بۆ بەدەست هێنانی ڕەزامەندی وەزارەت لەسەر نەخشەو نەخشەسازی و گۆڕانكاریەكان لە ڕەگەزی زەویەكان پێشكەش بكەن.

ئەرشیفی ڕۆژنامەی وەقایعی كوردستان لە سایتی وەزارەتی داد
www.mojkurdistan.com
علی عبدالرحمن محمد

ماددەی سییەم :

وەزارەت بە هەماهەنگی لەگەڵ لایەنەکانی پەیوەندیدار، مەرجەکانی ژینگەیی گونجاو بۆ چالاکیەکانی گەڕان و کانزاو کانی بەردو بەرد شکێنەرو غەسالەو مەنجەم و دەرهێنانی سامانی نەوتی، و شتی دیکەش دادەنێ، بە شێوەیەك پاراستنی سەرچاوەکانی سروشتی لە هەرێمدا لە پیسبوون و بە بێ هوودە ڕۆیشتن مسۆگەر بکات.

بـــەشـــی چـــــوارەم
پـــارێزگـــاری کـــردن لە هەمەجۆری گـــیانلـەبـەرەکـــــان

ماددەی سی و یەکەم :

بە مەبەستی پاراستنی سروشت و پاراستنی لە بەبیابانبونی و بەرەنگار بوونەوەی و پارێزگاری کردن لە ڕەگەزی ئاژەڵی و رووەکی ومایەی ژیانیان ئەمانە خوارەوە قەدەغە دەکرێن:

یەکەم : هەرکارو چالاکیەك ببێتە هۆی لە ناوبردن و هەڕەشەکردن لە ڕەگەزەکانی ئاژەڵ و ڕووەك.

دووەم : ڕاوکردنی ماسی و مەل و ئاژەڵ لە وەرزەکانی جووتبوون وزاوزێ کردنیاندا.

سێیەم : ڕاوکردنی ماسی و مەل و ئاژەڵ بە هۆی بەکارهێنانی تەقەمەنی یان ژەهر یان تەزووی کارەبا یان هەر ڕێگەیەکی دیکەی ڕاوکردنی ستەمکارانە.

چوارەم : بڕین و دەرهێنان و نەهێشتنی دارو نەمام و، ڕووەك و گیای سـەر زەوی و ئاوی لە موڵکی گشتی دا.

پێنجەم : ڕاوکردن یان کوشتن یان گرتن یان دەست بەسەرداگرتن یان گواستنەوەی ئەو مەل و ئاژەڵانەی هەڕەشەی نەمانیان لەسەرە و گەڕاندنیان و خستنە ڕوویان بۆ فرۆشتن یان خراپکردنی هێلانەکانیان یان شکاندنی هێلکەکانیان.

ماددەی سی و دووەم :

پێویستە وەزارەت بە هەماهەنگی لەگەڵ لایەنە پەیوەندیدارەکان و لایەنە دەرەکییە پەیوەندیدارەکان، باخچەو پارێزراوی سروشتی و سەیرانگای گشتی دروست بکەن و ئەو شوێنە سروشتیانە بپارێزن کە ڕەهەندێکی کەلتووریان هەیە.

ماددەی سی وسێیەم :

بۆ هەموو کەس یان لایەنێك قەدەغەیە،کارێك بکات ببێتە هۆی زیان گەیاندن، یان دەستکاریکردنی ڕەهەندە سروشتی یان جوانی یان کەلتووریەکانی ئەو پارێزراوە سروشتیانە، یان باخچە و سەیرانگا گشتیەکان.

بـــەشـــی پێنـجـــەم
بـەڕێوەبـــردنی خـــاشـــاك و مـــاددە تـــرسـناکەکـــــان

ماددەی سی وچوارەم :

نابێ هیچ کەسێك هەڵسێت بە دروست کردن یان عەمبارکردن یان ژێر زەوی خستن یان سوتاندن یان نقووم کردن یان بەکارهێنان یان چارەسەرکردن یان خۆڵێ رزگارکردن لە ماددە تیشکاوەرەکان یان هەر ماددەیەك یان پیسییەکی مەترسیداری شل یان رەق یان گازی ، تەنیا بە پێی ئەو رێنماییانە نەبێ کە وەزارەت بە هەماهەنگی لەگەڵ لایەنە بەرپرسەکان دەریان دەکات.

www.mojkurdistan.com
علی عبدالرحمن محمد

ماددەی سی و پێنجەم :

ئەمانەی خوارەوە قەدەغەن:

یەکەم : هاوردنی خاشاکە مەترسیدارەکان کە زیان بە مرۆڤ و ژینگەی هەرێم دەگەیەنن.

دووەم : هاوردنی مادە مەترسیدارەکان بۆ هەرێم تەنیا بە ڕەزامەندی وەزارەت دەبێ.

سێیەم : تێپەڕینی خاشاك و ماددە ترسناکەکان بەناو هەرێمدا تەنیا بە ڕەزامەندی وەزارەت دەبێ.

ماددەی سی وشەشەم :

نابێ ماددە ترسناکەکان بەرهەم بهێنرێت یان بگوازرێتەوە یان ئاڵوگۆڕی پێ بکرێ یان بهێنرێتە ناوەوە یان عەمبار بکرێ تەنیا دوای وەرگرتنی هەموو ئامادەکارییەکانی کە لە دەقی یاساو پێڕەوو ڕێنماییە بەرکارەکان هاتوون، بە جۆرێك ئەوە مسۆگەر بکرێ کە هیچ زیانێکی ژینگەیی لێ نا کەوێتەوە.

بـــەشـــی شــــەشــــەم
قـڕکـەرەکــــان و ئـــاوێـتە کیـمــــیاویـەکـــان

ماددەی سی وحەوتەم :

هاوردن و بەکارهێنان و ئاڵوگۆڕکردنی ئاوێتە کیمیاوییە قەدغە کراوە نێو دەوڵەتییەکان بە هاوکاری لەگەڵ وەزارەتی ژینگەی عێراقیەوە قەدەغە دەکرێ.

ماددەی سی وهەشتەم :

دروستکردن و هاوردن و ڕشاندن و ئالوگۆڕکردن و بەکارهێنانی قڕکەری زیندەوەرە زیان بەخشەکان یان هەر ئاوێتەیەکی کیمیاوی دیکە بۆ مەبەستەکانی کشتوکاڵی یان تەندروستی یان تەندروستی گشتی یان زۆر لە مەبەستەکانی دیکەش قەدەغەیە، تەنیا دوای لە بەر چاوگرتنی مەرج و بەرزەفتکاری و ئەو زەمانەتانەی کە پێڕەوو ڕێنماییەکانی بەپێی ئەم یاسایە دەرکراون دەستنیشانیان دەکات، بە جۆرێك پاراستنی هەموو پێکهاتەکانی ژینگە بە شێوەیەکی ڕاستەوخۆ و ناڕاستەوخۆ لەکاتی ئێستاو لە ئایندەدا لە کاریگەری زیانبەخشینی ئەم قڕکەرو ئاوێتە کیمیاویانە مسۆگەر بکات.

ماددەی سی ونۆیەم :

لیژنەیەك لە هەرێمدا دادەمەزرێت بایەخ بە تۆمارکردن و دیارکردنی قڕکەرەکان دەدات و لە لایەنە پەیوەندیدارەکان پێك دێت.

بـــەشـــی حــــــەوتـــــەم
ڕووبـــەڕوو بـــوونـــەوەی کــــارەســــاتەکـــــانی ژینـــگەیی

ماددەی چلەم :

ئەنجومەن بە هەماهەنگی لە گەڵ لایەنەکانی پەیوەندیدار پلانێکی گشتی بۆ ڕووبەڕووبوونەوەی کارەساتەکانی ژینگە دادەنێ و دەخرێتە بەرچاوی ئەنجومەنی وەزیران تا ڕەچاوی بکات و لەم نەخشەیەشدا ئەمانەی خوارەوە لە بەرچاو دەگیرێن:

ئەرشیفی ڕۆژنامەی وەقایعی کوردستان لە سایتی وەزارەتی داد

www.mojkurdistan.com
علی عبدالرحمن محمد

يەكەم :ئەنجومەن كۆكردنەوەی زانياری و پێڕەوەكانی كە لە ناوخۆ و نێودەوڵەتيدا باون لەبەر دەگرێتە خۆ، بۆ ڕووبەڕووبوونەوەی كارەساتەكانی ژينگە و كەمكردنەوەی زيانەكانی.

دووەم :بە پێڕەو ليژنەيەك لەسەر ئاستی هەرێم بە سەرۆكايەتی سەرۆك وەزيران بۆ رووبەروو بوونەوەی كارە ساتەكان و كەمكردنەوەی مەترسييەكان دادەمەزرێ، لايەنەكانی ناو ليژنەكەو ئەركەكانی و ميكانيزمی كاركردنی هەر يەكەيان لە پێش و لە كاتی و لە دوای روودانی كارەساتەكە دەست نيشان دەكات.

سێيەم :تيمەكانی فرياكەوتن بۆ رووبەروو بوونەوەی كارە ساتەكان بە رێنمايی ئەو لايەنانە پێك دەهێنرێن كە نوێنەريان لە ليژنە هەرێمايەتييەكەدا هەيە، كە لە برگەی (دووەمی ئەم ماددەيەدا) هاتووە و هەموو پێداويستييە نوێيەكانی لە ميلاكی گونجاو و راهێنەر لە بواری بە رەنگاربوونەوەی ناكاويدا بۆ فەراهەم دەكرێ.

چوارەم : پۆلينكردنی كارەساتەكان بەگشتی و دياری كردنی ئەرك و بەرپرسياريەتی هەر لايەنێك بە بەخەبەردان لە ڕوودانی يان مەزەندەكردن بە ئەگەری روودانی و چۆنيەتی ڕووبەڕوو بوونەوەيدا.

پێنجەم :دامەزراندنی ژوورێكی عەمەلياتی ناوەندی بۆ وەرگرتنی هەواڵەكان لەسەر كارەساتەكانی ژينگە و بەدواداچوونی پێشوازيكردن و ڕەوانەكردنی زانياريە وردەكان لەربارەيەوە بە ئامانجی كۆكردنەوەی تواناكانی پێويست بۆ ڕووبەڕووبوونەوەی.

شەشەم: پێكهێنانی كۆمەڵەی كاركردن كە لە ژووری عەمەليياتەوە پەيدابووە، بۆ بەدواداچوونی ڕووبەڕووبوونەوەی كارەساتەكانی ژينگە لەكاتی ڕوودانيدا يان مەزەندەكردن بە ڕوودانی و ، سەرۆكی كۆمەڵەی كاركردن هەموو دەسەڵاتەكانی پێويستی هەيە بۆ ڕووبەرووبوونەوەی كارەساتەكانی ژينگە بە هاوكاری و هەماهەنگی لەگەڵ لايەنە پەيوەنديدارەكان.

دەروازەی چـــــــــوارەم

حوكمە سزاييەكانی

ماددەی چل ويەكەم :

بۆ وەزير يان ڕێپێدراوەكەی هەيە، هەر دامەزراوێك يان پرۆژەيەك يان هەر لايەنێك يان سەرچاوەيەكی پيسكردنی ژينگە ئاگاداربكاتەوە، بۆ لابردنی فاكتەری كاريگەر و زيانبەخش بە ژينگە لەماوەی دە ڕۆژدا لە ڕێكەوتی ئاگاداركردنی بە ئاگاداريەكە، ولە حاڵەتی مل نەدان وەزير بۆی هەيە كارەكە ڕابگرێ يان دايبخات و بە شێوەيەكی كاتی ڕەزامەندی ژينگەيی بكێشێتەوە تاوەكو چارەسەری پيسبوونەكە دەكرێ و ئەوەش بەپێی ڕێنمايی ڕيكدەخرێ.

ماددەی چل ودووەم :

يەكەم : لەگەڵ سەرپێچی نەكردنی هيچ سزايەكی توند كە لە دەقی ياساكانی ديكەدا هاتبێ، سەرپێچی كەری حوكمەكانی ئەم ياسايە و سيستەم و ڕێنماييەكانی كە بە پێی ئەوەوە دەركراون، بەبەندكردن سزا دەدرێن بۆ ماوەی لە مانگێك كەمتر نەبێت يان بە غەرامەيەك لە(١٥٠,٠٠٠) سەدو پەنجا هەزار دينار كەمتر نەبێت و لە (٢٠٠,٠٠٠,٠٠٠) دووسەد مليۆن دينار پتر نەبێت، يان بە هەردوو سزاكان سزا دەدرێت.

ئەرشيفی ڕۆژنامەی وەقايعی كوردستان لە سايتی وەزارەتی داد

www.mojkurdistan.com
علی عبدالرحمن محمد

دووەم : هەرجارێك سەرپێچییەكە دووبارە بكرێتەوە سزاكە دوو بەرامبەر دەكرێتەوە.

سێیەم : وەزیر یا ڕێپێدراوەكەی لەوانەی كە فەرمانەكەی لە بەڕێوەبەری گشتی كەمتر نەبێت، بۆی هەیە غەرامە یەك بسەپێنێ لە (١٠٠,٠٠٠) سەد هەزار دینار كەمتر نەبێت و لە (١٠,٠٠٠,٠٠٠) دە ملیۆن دینار پتر نەبێت، بۆ هەر كەسێك سەرپێچی لە حوكمەكانی ئەم یاسایە و پێڕەو و ڕێنماییەكانی بەو پێیەوە دەركراون بكات.

ماددەی چل و سێیەم :

سەرپێچیكەر لە حوكمەكانی بڕگە (یەكەم و دووەم و سێیەم)ی ماددەی (35)ی ئەم یاسایە بە زیندانیكردن سزا دەدرێت و ماددەو خاشاكە ترسناكەكان بگەڕێنێتەوە شوێنی جارانیان یان بە ڕێگەیەكی بێ زیان خۆی لێیان ڕزگار بكات لەگەڵ قەرەبووكردنەوەدا.

دەروازەی پـــێنجـــەم

حوكـــمە كۆتـــاییەكـــان

ماددەی چل و چوارەم:

ئەنجومەنی وەزیران بۆی هەیە لەسەر پێشنیاری وەزارەت پێڕەوی پێویست بۆ جێبەجێ كردنی حوكمەكانی ئەم یاسایە دەربچوێنێ.

ماددەی چل و پێنجەم:

وەزیر بۆی هەیە ڕێنمایی پێویست بۆ جێبەجێ كردنی حوكمەكانی ئەم یاسایە دەربچوێنێ.

ماددەی چل وشەشەم:

كار بەهیچ دەقێكی یاسایی ناكرێ گەر لەگەڵ حوكمەكانی ئەم یاسایە ناكۆك بێت.

ماددەی چل و حەوتەم:

پێویستە لەسەر ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندیدارەكان حوكمەكانی ئەم یاسایە جێبەجێ بكەن.

ماددەی چل وهەشتەم:

ئەم یاسایە دوای تێپەڕبوونی ٩٠ ڕۆژ لە مێژووی بڵاوكردنەوەی لەڕۆژنامەی فەڕمی (وەقائعی كوردستان) دا جێبەجێ دەكرێ.

مسعود بارزانی
سەرۆكی هەرێمی كوردستان-عێراق

ئەم یاسایە لە ٢ی خەرمانان ٢٧٠٨ی كوردی بەرامبەر ٢١ی رەجەب ١٤٢٩ی كۆچی و بەرامبەر ٢٤ی تەمموز٢٠٠٨ی زاینی لە هەولێر دەرچووە .

ئەرشیفی رۆژنامەی وەقایعی كوردستان لە سایتی وەزارەتی داد

www.mojkurdistan.com
علی عبدالرحمن محمد

ـ هۆيەكـــــانی دەرچـوونی ئەم يـــاســــايە ـ

لەبەر ئەوەی حكومەتی هەرێمی كوردستان بايەخ بە مافی مرۆڤ دەدات تاكو لە ژينگەيەكی پاك و دروست و سەقامگيردا بژی و لە پێناو پاراستنی هەرێم لە پيسی بە هەموو شێوەو جۆرە جياوازەكانييەوە و دەستەبەر كردنی ژيانی زيندەوەرەكان لە ژينگەيەكی دروست وپاك وخاوێنداو بۆ ئەوەی بنەماكانی پاراستنی ژينگە لە پلانی گەشەپێدانی مرۆيی و ئابووری و كۆمەڵايەتی و هاندانی گەشەپێدانی بەردەوامی سەرچاوەكانی ژياری بە شێوەيەك مافی نەوەكانی ئێستا و داهاتوو لەبەر چاوبگرێ و پارێزگاری لە جۆرەكانی زيندەوەر و تەندروستی سروشت و بەروبوومە سروشتييەكانی هەرێم و دەرامەتە ئابوورييەكانی بكات و لە هەر زيانێك بيپارێزێ كە لە چالاكييە پيشەسازی يا كشتوكاڵی يا ئاوە دانكردنەوە و هی دیكە روودەدات و، لە پێناو بڵاوكردنەوەی هۆشـــياری و رۆشـــنبيری ژينگەيی و بۆ پلە بەندكردنی حوكمە ســـزاييەكان. ئەم ياسايە دەرچوێنرا.

ئەرشيفی رۆژنامەی وەقايعی كوردستان لە سايتی وەزارەتی داد

www.mojkurdistan.com
علی عبدالرحمن محمد